

GENTSE MEMORIEDAGEN: 31 JULI - 1-2 AUGUSTUS

31 Juli 1537

Secularisatie van de St.-Baafsabdij.

De Abdij werd in 1536 omgezet in een Collegiale. De Pauselijke bul daaromtrent dateert van 24 Juli 1536. Keizer Karel verklaart de Pauselijke bul uitvoerbaar op 18 Oktober 1536. Ze wordt officieel uitgevaardigd op 7 Februari 1537. De eigenlijke secularisatie vindt plaats op 31 Juli 1537.

De monniken worden kanunniken en doen afstand van de regel van Benedictus. De abt wordt prior, de prior deken, de proost cantor.

31 Juli 1781

Inhuldiging op de Vrijdagmarkt van Jozef II als Graaf van Vlaanderen.

Hij zelf was niet aanwezig, de eed werd afgelegd door Hertog von Saksen-Teschen.

31 Juli 1786

Geboorte van de kunstschilder Pierre Van Hanselaere.

Deze leerling van Pierre Van Huffel was een tijdlang werkzaam in het atelier van Louis David in Parijs en trok vervolgens naar Italië waar hij 13 jaar zou blijven. In Napels was hij een aantal jaren hofschilder.

Bij zijn terugkeer in zijn geboortestad werd deze uitstekende portretschilder benoemd tot leraar aan de Academie waar hij een markante invloed uitoefende op zijn talrijke leerlingen. Een onder hen was Theodoor Canneel.

In 1835 kocht hij het lokaal van de "Sodaliteit" in de Korte Meire en had er een 10-tal jaren zijn atelier. Hij overleed op 10 Maart 1862.

31 Juli 1814

De 5 Amerikaanse onderhandelaars (Amerikaans-Engels Vredesverdrag) installeren zich in het hotel Schamp in de Veldstraat, daar waar nu het huis Caron is.

31 Juli 1819

Jozef Guislain promoveert tot Dokter in de Geneeskunde aan de Universiteit van Gent. Hij werd geboren op 2 Februari 1797 in een kunstminnende familie en het was de bedoeling dat de jonge Jozef die veel talent bezat voor tekenen architect zou worden.

Tijdens het bezoek aan een vriend die geneeskunde studeerde ontdekt hij zijn ware roeping. Hij laat het tekenen varen, assimileert op korte tijd het Latijn en begint zijn studies aan de “Ecole de Médecine”. In 1817 gaat hij over naar de pas gestichte Universiteit en promoveert er 2 jaar later.

De jonge Guislain wordt diep geschokt en komt in opstand tegen de onmenselijke manier waarop krankzinnigen behandeld worden: geketend opgesloten in een stinkend hok worden ze bij de minste weerstand geslagen en behandeld zoals men het gevaarlijkste dier nog niet zou behandelen.

Heel zijn leven zal hij een verbeterde strijd voeren voor de lotsverbetering van deze ongelukkige mensen. Hij doet baanbrekend werk op het gebied van de hervorming en de humanisering van de verpleging van geesteszieken.

In 1828 wordt hij Hoofdgeneesheer van de Gentse krankzinnigengestichten.

In 1835 wordt hij Professor van Physiologie aan onze Universiteit, nadat Professor Jozef Kluyskens, in naam van heel de Faculteit, er bij de Regering op aangedrongen had hem te benoemen. In het verzoekschrift werd er gezegd dat daardoor de wens van allen in vervulling zou gaan.

Zijn wetenschappelijke werken volgen nu elkaar in snel tempo op en verwekken overal sensatie.

Enkele jaren vóór zijn dood wordt één van zijn dromen verwezenlijkt: de bouw van het krankzinnigengesticht dat later zijn naam zou dragen. De plannen ervan werden ontworpen door de niet gediplomeerde architect Jozef Guislain.

Jarenlang was hij Voorzitter van de Gentse “Société de Médecine” en in 1842 werd hij lid der Academie van Geneeskunde, later ook van de Keizerlijke Academie te Parijs.

Hij stierf op 1 April 1860 en werd begraven op het Campo Santo.

Nog heel wat herinnert aan hem in Gent: buiten het Guislaingesticht hebben wij ook nog een Guislainstraat, een Guislainbrug en een Guislainstandbeeld dat ingehuldigd werd 27 jaar na zijn dood. In 1960 werd een gedenkplaat ont-huld aan zijn huis in het Engelandgat; ze werd geschonken door de Gentse psychiater Dr. Evrard.

Als blijk van erkentelijkheid en waardering schonken zijn studenten hem in 1855 een marmeren borstbeeld dat gemaakt werd door Antoon Van Eename.

31 Juli 1828

Geboorte van de componist-dirigent-musicoloog August Gevaert.

Wat vandaag niet meer mogelijk is, kon toen nog. In die tijd werden talentvolle jongeren niet geblokkeerd door artificieel opgedrongen barrières; zij mochten vrij ontwikkelen. Als 13-jarige knaap studeert August klavier, harmonie en compositie aan het Gents Conservatorium. Op zijn 15e wordt hij orgelist in de Jezuïetenkerk. Op zijn 19e krijgt hij de prijs van de “Société des Beaux-Arts” voor zijn Vlaamse cantate “België” en kaapt hij “en passant” de Prijs van Rome weg met zijn “Le Roi Lear”.

De studietoelagen aan deze prijs verbonden brachten hem gedurende enkele jaren in Frankrijk, Spanje, Duitsland en Italië.

Hij is 20 jaar als zijn opera “Hughues de Somerghem” in Gent gecreëerd wordt, 21 als zijn opera-buffo “La Comédie à la Ville” dezelfde eer te beurt valt. Een mooie palmares voor iemand die pas meerderjarig is geworden. Hij zou een 10-tal lyrische werken componeren.

In 1852 gaat hij in Parijs wonen, maar nu en dan komt hij toch eens over naar Gent.

In 1857 wordt hij Muziekdirecteur van de Parijse Opera.

In 1871 (hij is dan 43 jaar) komt hij terug naar België om Fétis op te volgen als Directeur van het Brussels Conservatorium, een functie die hij zou uitoefenen tot aan zijn dood. Bij zijn benoeming brachten de “Melomanen” hem een serenade.

Onder zijn leiding werd het peil van het muziekonderwijs gevoelig opgetrokken. Hij stichtte de “Société des Concerts du Conservatoire” waarmee hij een grote invloed uitoefende op het Brussels muziekleven dat voornamelijk gericht was op Frankrijk. Voortaan kon men ook Bach, Beethoven, Händel en andere Duitse componisten horen.

Werken van Gevaert worden nog regelmatig uitgevoerd, want van wie dacht u was “Vers l’Avenir”, “Naar Wijd en Zijd” en de fameuze “Arteveldecantate”? Van niemand minder dan van August Gevaert.

Hij stierf te Brussel op 24 December 1908.

Alhoewel geboren in Huise was de naam Gevaert toch zeer goed bekend in Gent, mede door het feit dat zijn broer Vitus hier een gekende pianofabriek had.

31 Juli 1849

Dood van Norbert Cornelissen.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2004 - nr. 6 - blz. 379-380.

31 Juli 1889

Geboorte van Frans Masereel.

Een van die Gentenaars die toevallig elders geboren werden, namelijk in Blankenberge waar zijn ouders tijdelijk verbleven.

Na zijn middelbare studies ging hij naar de Academie waar hij lessen volgde bij Jules De Bruycker. Zijn leraar bracht hem de liefde bij voor Gent, voor zover hij die nog niet bezat. Na enkele jaren zei de Directeur van de Academie, Jean Delvin,; “Masereel, gij kunt hier niets meer leren, ga op reis.” Iets wat hij dan ook deed. Waar heeft hij overal niet gezeten? Zijn impressies telkens achterlatend onder de vorm van tekeningen of houtsneden.

Frans Masereel (1889-1972)

Deze geëngageerde kunstenaar vocht tegen onrecht, de macht van het geld en van de wapens, het materialisme. Zijn productiviteit was enorm, op 3 jaar tijd maakte hij, enkel maar voor een Zwitsers dagblad, 2.000 tekeningen. Hij illustreerde werken van Villon, Maeterlinck, Maupassant, Walt Whitman, Streuvels, Charles De Coster, Verhaeren, etc.

De cosmopolitische Masereel heeft eens verklaard dat hij gelukkig geweest was het kleinzielig en bekrompen België te kunnen verlaten, maar dat was toch maar één aspect van zijn verhouding met België, want uit zijn oeuvre

“Mijn Land” blijkt duidelijk dat deze uitspraak toch wel moet genuanceerd worden.

Van 1914 tot 1922 woonde hij in Genève. Hij vertrok dan naar Parijs en ging vervolgens wonen in een vissersdorpje nabij Boulogne-sur-Mer. In 1936, bij het uitbreken van de Burgeroorlog in Spanje, vertrekt hij naar dit land. Twee jaar voordien had hij zich lid laten maken van de “Association des Ecrivains et Artistes Révolutionnaires”.

Hij maakte reizen door Rusland en China en ging zich, na de capitulatie van Frankrijk in 1940, vestigen in Avignon. In 1950 gaat hij definitief wonen in Nice, niet in een van die grote villa’s, maar op de 4e verdieping van een pand zonder lift in het oud havenkwartier.

Gedurende zijn leven was hij meer bekend in het buitenland dan in zijn eigen land.

Toen Pierre Kluyskens eens een reis maakte naar Rusland belandde hij in een fabrieksbibliotheek. Toen de arbeiders waarmee hij een gesprek voerde vernamen dat hij van Gent kwam, riepen ze verrast: “Ah! de stad van Masereel.”

Hij had soms moeilijkheden met België, dan nam Gent toch een apart plaatsje in in zijn hart, want op zijn sterfbed drukte hij de wens uit in Gent begraven te worden. En dat hij toch wel een èchte Gentenaar was, blijkt duidelijk uit een interview dat de B.R.T. destijds van hem afnam. Toen men aan de man die het grootste deel van zijn leven in het buitenland had doorgebracht, vroeg: “Spreekt u ook Nederlands?”, antwoordde hij: “Nïen-aok, maor ‘k spreke goe Gèns.”

Frans Masereel stierf te Avignon op 3 Januari 1972 en werd op 8 Januari begraven op het Campo Santo.

1 Augustus 1856

Geboorte van Armand Heins als zoon van de steendrukker Nikolaas.

Hoeveel honderden etsen, litho’s, tekeningen, aquarellen, schilderijen deze fijnzinnige kunstenaar ons achtergelaten heeft kan niemand bij benadering vertellen.

Er zullen wel niet veel Gentse historische gebouwen zijn of schilderachtige hoekjes, die niet door hem werden uitgebeeld.

Maar ook het Vlaamse landschap was een dankbaar en geliefd onderwerp voor hem, want naast zijn “Album du Vieux Gand” was er ook nog een reeks van 120 litho’s ondergebracht in zijn “Vieux coins de Flandre”.

Zijn talent was zo opmerkelijk dat hij op 20-jarige leeftijd reeds medewerker was van het prestigieuze Franse tijdschrift “L’Illustration”.

Armand Heins (1856-1938)

Hij werd ook zeer gewaardeerd als decorateur. Hij versierde o.m. de Schermzaal van de St.-Michielsgilde, de 15^e eeuwse zaal van de Achtersikkel, de Arsenaalzaal van het Stadhuis, de vergaderzaal van de Vlaamse Academie, lokalen van het Hôtel Faligan, de concertzaal van het Conservatorium, de grote zaal van de Beurs, etc.

Ook belangrijk waren zijn activiteiten op historisch gebied. Samen met Paul Bergmans ligt hij aan de basis van de “Inventaire Archéologique de Gand”. Deze historische documentaire fiches over het Gents patrimonium werden opgesteld door specialisten. De meest vruchtbare onder hen was Armand Heins die niet alleen 118 van de 570 fiches voor zijn rekening nam, maar ook nog vele anderen illustreerden. Wanneer wij vandaag nog zo goed ingelicht zijn over tal van archeologische details van menig Gents gebouw, dan is dat te danken aan Heins die alles direct optekende en tekende.

Citeren wij terloops zijn leeuwenaandeel in de voorbereiding van de Sectie “Oud Vlaanderen” in de Wereldtentoonstelling van 1913 en van de historische optocht van de St.-Michielsgilde in hetzelfde jaar.

Het was onvermijdelijk dat Armand Heins als warme verdediger van ons patrimonium, zou zetelen in de “Stedelijke Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten”. In een periode toen deze Commissie nog uitsluitend bestond uit prestigieuze figuren en men er toen nog geen behoefte aanvoelde om na iedere gemeenteraadsverkiezingen de samenstelling ervan te wijzigen om ze aan te passen aan de verkiezingsuitslagen. Men beschouwde het toen als vanzelfsprekend dat monumentenzorg en de verdediging van ons cultureel bezit een zaak was die boven en buiten alle politiek stond.

Hij stierf vrij eenzaam in het gesticht in de Molenaarstraat op Kerstdag 1938.

1 Augustus 1884

Geboorte van kunstschilder Henri De Budt.

De joviale, optimistische en dynamische Henri De Budt was een kunstschilder die nu in de vergetelheid begint te geraken. Volledig ten onrechte trouwens. Hij studeerde aan onze Academie en bekwaamde zich niet alleen in het tekenen, maar ook in het schilderen, het etsen, het steendrukken.

Bij het begin van de oorlog 1914-1918 was hij betrokken bij de verdediging van Antwerpen, maar werd daarna geïnterneerd in Holland. Dat belette hem niet een merkwaardige kunstbedrijvigheid aan de dag te leggen in het interneringskamp.

Gedurende een halve eeuw zou hij ontelbare doeken en etsen maken van zijn geliefd Gent en van de schilderachtige Oostvlaamse landschappen.

Misschien hebben oudere van onze lezers nog zijn atelier bezocht op de Lievekaai 6. De muren hingen er vol met Gentse stadsgezichten: de Lievebrug (dat kon niet missen) met op de achtergrond het Gravensteen, de Muinkkaai met een binnenschip in de optrekkende ochtendnevel, stijlvolle gevels, oude waterlopen, stemmige volkswijken.

Wanneer men daar binnentrad was het meteen duidelijk dat hier een artiest leefde met een ingeboren gevoel voor schoonheid en die het talent bezat het weer te geven. Twee kwaliteiten die helaas te vaak ontbreken bij hedendaagse kunstenaars.

Maar hij werd vanzelfsprekend niet alleen geboeid door zijn Gentse hoekjes, hij maakte ook prachtige Schelde- en Leielandschappen, en op andere doeken ontdekt men de typische sfeer van de Denderstreek, het Meetjesland, de Vlaamse Ardennen.

Gontran Van Severen kon terecht schrijven dat zijn werk een onuitputtelijke schat is die aanleunt bij deze van Armand Heins, Jacques Bergmans, Herman Verbaere en Nojorkam.

In 1964, toen hij 80 jaar werd, werd hem een verdiende hulde gebracht door talrijke vrienden. Dit gebeurde tijdens een Academische zitting in het Gouvernementshotel; ze werd gevolgd door een retrospectieve van zijn werk. De feestredenaar, Professor Paul De Keyser zei: “Indien één Gentenaar van zijn generatie een warme hulde verdient, dan is het wel de Gentse volksjongen Henri De Budt.”

Henri De Budt overleed in 1967.

1 Augustus 1886

Opening van het zwembad Van Eyck.

De Brusselse ingenieur van Duitse origine Edward Zollikofer en de Gentse architect Edmond De Vigne sloten een conventie af met de Stad waarbij zij de concessie kregen voor de bouw en de exploitatie van een zwembad.

Enkele voorwaarden waren dat deze instelling na 44 jaar eigendom zou worden van de Stad, dat de politie-agenten en de pompiers 's morgens vóór 10 uur gratis mochten zwemmen en dat een voormiddag zou voorbehouden worden voor de leerlingen van de stadsscholen.

De namen Zollikofer en De Vigne waren hier goed bekend, die 2 hadden hier immers enkele jaren voordien grootse werken uitgevoerd, namelijk de rechtstreekse verbinding van de Zuidstatie met het stadscentrum.

Zij stonden hun concessie af aan een nieuw opgerichte maatschappij “La S.A. des Bains et Lavoires publics de Gand”.

Het bad zou gebouwd worden bij de nieuwe bruggen over de Schelde en de Visserij en - konden wij lezen - “de bouwingen zullen een lief voorkomen hebben en een wezenlijke verfraaiing van dien wijk zijn.”

Er werd onmiddellijk gestart met de bouw van het zwembad dat een lengte kreeg van 37 m., een breedte van 15 m. en een diepte die ging van een halve meter tot 3,5 m.

De bouw van dit zwembad was een goede zaak want aldus kon een gezonde sport beoefend worden zonder risico's. Dezen die voordien wilden zwemmen deden dit op eigen risico op meestal verboden plaatsen in de Leie, de Schelde en de dokken. Gedurende de zomermaanden waren verdrinkingen dan ook dagelijkse kost. De onzuiverheid van die waterlopen wat toen wel niet wat het nu is, maar toch...

In de Van Eyck was de zuiverheid van het water dat permanent ververst werd, gegarandeerd. Bovendien bezat het een aangename temperatuur want warm water werd geleverd door de nabijgelegen textiel fabriek van Lousbergs op de Reep.

Het geheel kwam er in 2 jaar en op zondag 1 Augustus 1886 was de grote dan eidelijke aangebroken. Het werd een overrompeling en dat er die dag enorm veel gezwommen werd staat buiten kijf: om 16 uur moest men het bad sluiten omdat er geen zwembroekjes meer waren, men had er toen 889 verhuurd.

Het oudste zwembad van ons land onderging nadien talrijke verbouwingen.

1 Augustus 1893

Ontbinding van de Balboogmaatschappij “Nemrod”.

De balboog was een soort kruisboog met een holle buis i.p.v. een gleuf. Daarmee werden loden balletjes afgeschoten.

De maatschappij werd gesticht in 1843 door Leon de Saint-Genois, de broer van Jules. Vanaf 1844 oefende men met deze “arbalète à jalet” op een terrein aan de Visserij. In 1846 zat men reeds in een nieuw lokaal in het Straatje van Berouw en in 1848 verhuisde men naar de Goudstraat in een deel van de oude suikerraffinaderij van P. De Vos.

Vanaf 1852 waren er ook bolderswedstrijden en vanaf 1864 werd er 's winters ook gekaart.

In 1872 verhuisde men naar de Garenmarkt en in 1882 zat men in het “Hôtel d'Allemagne” op de Koornmarkt.

In 1893 waren er nog slechts 6 leden, wat aanleiding gaf tot de ontbinding.

1 Augustus 1965

Invoering van de “Blauwe Zone” in Gent

2 Augustus 1795

Franse troepen bezetten de Koornmarkt, de Kouter en de Vrijdagmarkt, tengevolge van de onlusten die zijn uitgebroken. De armoede is zo groot dat het volk de bakkerijen heeft geplunderd.

2 Augustus 1805

Dood van Charles Joseph De Graeve.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1989 - nr. 1 - blz. 56-61

2 Augustus 1824

Geboorte van Willem Rogghé.

Hij werd geboren in Aalst, maar toen hij nog klein was kwamen zijn ouders naar Gent wonen. Zoals dat in die tijd gebruikelijk was moest de kleine zo vroeg mogelijk gaan werken om bij te dragen tot het gezinsinkomen.

Wij vinden hem bijgevolg als 10-jarige terug bij “De Gazette van Gent” in de Veldstraat waar hij de stiel van letterzetter leert. Hij moet op een bankje gaan staan om aan de “steen” te kunnen.

Willem mocht dan wel klein zijn, maar dom was hij zeker niet. Hij las alles wat er onder zijn ogen kwam en evolueerde van een bekwame letterzetter tot chef van de drukkerij, redacteur en tenslotte hoofdredacteur van “De Gazette van Gent”.

Maar Rogghé had ook letterkundige interesses en ambities en in 1856 opent hij de eerste Vlaamse boekhandel in Gent. Hij gaf het anticlericaal blad “Baas Kimpe” uit en de bijtende teksten die daarin te lezen stonden vloeiden uit zijn pen.

Met enkele “Fonteinisten” stichtte hij in 1845 een zangmaatschappij die zou bekend worden als het “Willemsgenootschap”.

Hij publiceerde gedichten, volksliederen, verhandelingen over kunst en geschiedenis en werkte mee aan andere tijdschriften. In 1890 verschijnt zijn boek “Het Nederlandsch Toneel te Gent.”

In 1865 had hij “De Gazette van Gent” verlaten omdat zijn boekhandel en zijn andere activiteiten te veel tijd in beslag namen.

Liberaal gemeenteraadslid van 1879 tot 1884 was Rogghé ook Hoofdredacteur van het blad “De Goudmijn des Landmans.” Op de titelpagina stond een koe afgebeeld wat voor gevolg had dat het blad weldra bekend werd als “De Koe”. In feite was het een liberaal propagandabladd voor het platteland en Rogghé bekenet: “Daarin werden veel artikels over landbouw, vee- kweek gegeven, maar die dienden alleen als verguldsel van de politieke pillen die ik mijn lezers zocht te doen slikken.” Hij bekløeg er zich over dat de volharding niet de voornaamste kwaliteit was van zijn jonge medewerkers, want na een 6-tal weken was hij alleen nog de voeder van de koe. Na 6 jaar hield hij het voor bekeken, wat meteen het einde betekende van dit blad.

Willem Rogghé stierf op 30 September 1896. Zijn boekhandel werd overgenomen door Julius Vuylsteke.

2 Augustus 1895

Geboorte van Edmond Boonen.

Deze poëtische apotheker van de Begijnengracht stichtte in 1950 de vereniging “De Vrienden van het Oud Begijnhof”. Hij zou er tot aan zijn dood de Voorzitter van zijn.

Als vurige verdediger van ons cultureel patrimonium was hij niet alleen lid van “De Vrienden van Oud Gent”, maar hij zetelde ook in de “Commissie van Monumenten en Stadsgezichten”.

Hij schreef een boek met aforismen, een toneelstuk en verschillende bundels verzen (voornamelijk in het Frans).

Hij stierf op 3 Maart 1977.

Hugo Collumbien